

Politiški oddelek.

Preosnova gospodske zbornice.

Zbornica poslancev se bode z volilno reformo nekoliko preosnovala, a s tem se še avstrijski parlamentarizem dosti ne zboljša. Državni zbor ima poleg zbornice poslancev, tudi gospodsko zbornico, ki je tudi preosnove potrebna. Sedaj ima gospodska zbornica poslancev neomenjeno število članov. Njeni člani so vsi polnoletni člani vladarske rodbine, vsi nadškofje in knezoškofje, najstari člani nekaterih plemenitih rodbin in od cesarja imenovani dosmrtni člani, ki so si pridobili kacic posebnih zaslug. Poslednji člani so največ vladni kimovci. Odbrala je vlada take, o katerih ve, da jo bodo vsekako brezpogojno podpirali, kadar je misliti, da bi v kakem vprašanju ne imela večine.

Zato je pa gospodska zbornica popolnoma vladno orodje. Po samostojnem delovanju se ne odlikuje, da si je v tem oziru popolnoma enakopravna z zbornico poslancev. Najvažneje predloge rešijo se v gospodski zbornici skoro brez vsake razprave v jedni seji. Člani gospodske zbornice in njih odseki nobene predloge ne prouče. Njih delovanje je tako površno, da se je kar čuditi. Delovanje gospodske zbornice se omejuje na to, da pokvari po vladni volji kako predlogo, ako jo je zbornica poslancev kaj izboljšala.

Prišlo je že v navado, da vlada kar reče, če zbornica poslancev kaj sklene, kar jej ni po volji, da bode dala predlogo v gospodski zbornici zopet premeniti tako, kot jo je bila sama predložila. Toda ravnanje z gospodsko zbornico je pač nedostojno, to le dokazuje, kako malo vredna je ta korporacija. Ko bi njeni člani imeli dosti ponosa, bi zavrnilo vsako tako vladno nakano.

V gospodsko zbornico se predstavljajo obrabljeni politiki zbornice poslancev, ako so služili v vladnem taboru, in so zgubili ves vpliv. Postala je tako nekako zavetišče za politične invalide. Če kak tak politik obigra popolnoma svojo vlogo kot poslanec in ako volilci ne marajo več zanj, ga pa predstavijo v gospodsko zbornico.

Da taka zbornica ne dela časti avstrijskemu parlamentu, je naravno in treba bode misliti, da se kako preustroji, da ta zbornica postane živo politično telo.

Mi pa s tem ne mislimo morda nasvetovati, da naj se gospodska zbornica, kar preustroji v čisto voljeni senat. Pravice, ki so se dale nekaterim rodbinam, ko jih imajo člani cesarske rodbine in nadškofje in knezoškofje, naj se ohranijo. Tudi sedanji dosmrtni člani naj ostanejo, vsaj so že večjidel stari možje. Poleg teh naj se pa primerno število članov voli. Imenovanje dosmrtnih članov naj bi prenehalo, zato naj bi njih mesta zasedli voljeni člani. Seveda gospodska zbornica bi morala po drugem načinu voliti, kakor zbornica poslancev.

Pri volilni preosnovi v zbornici poslancev smo sli-

šali zahteve, naj bi se zopet državni zbor volil po deželnih zborih. Ta misel ni napačna, a za poslansko zbornico ni več uresničljiva. Izvede naj se torej za gospodsko zbornico. Nekaj članov te zbornice naj bi volili deželni zbori. S tem bi se ne povzdignil le ugled gospodske zbornice, temveč tudi ugled deželnih zborov, ki so zlasti nekateri sedaj ob vso veljavo.

Sedanji imenovani člani gospodske zbornice izmej učenjakov, ki imajo zastopati vedo, so popolnoma suhe veje. Imenujejo se največ stari velikošolski profesorji, ki so se že popolnoma preživeli. Ti gospodje pač niso več pravi zastopniki vede. Zato bi bilo primerno, da bi vsaka velika šola iz mej svojih profesorjev nekaj članov volila v gospodsko zbornico. Da bi pa kdo ne bil predolgo odtegnen svojemu poklicu, naj bi bila volitev slednje leto. Tako bi dobile visoke šole in ž njimi znanost svoje zastopnike v gospodski zbornici, kakor jo imajo že sedaj vseučilišča v deželnih zborih po svojih rektorjih. Jednako zastopstvo naj bi se dalo akademijam znanostij.

Slišijo se tudi pritožbe, da so kmetje v parlamentu preslabo zastopane. To je resnično, da je srednje in malo posestvo slabo zastopano, dočim ima pa posestvo sploh jako mnogobrojno zastopstvo v obeh zbornicah. Poslanec baron Dipauli je v državnem zboru o svojem času predlagal, naj bi se osnovala posebne kmetijske zbornice, ki bi volile nekaj poslancev v državni zbor. Misel je dobra, a za zbornico poslancev ni, kajti to mora težiti po občni in jednaki volilni pravici. Pač pa bi bilo umestno, da se v gospodsko zbornico voli nekaj članov na ta način. Posebnih kmetijskih zbornic bi ne bilo potreba, ako se osnujejo kmetijske stanovske zadruga. Deželne zadruga naj bi volile svoje zastopnike v gospodsko zbornico.

Ravno tako bi pa tudi obrtnija morala dobiti svoj zastop. Trgovske in obrtne zbornice so le bolj zastopi trgovine. Zatorej bi pa obrtne zadruga dobile deželne zveze, ki bi potem volili nekaj članov v gospodsko zbornico. Sedanji poslanci trgovskih zbornic pa niso več umestni v zbornici poslancev, pač bi pa kot zastopniki trgovine bili na mestu v gospodski zbornici, kamor naj se premeste.

Gospodska zbornica bi postala tako odličen zastop avstrijskih kronovin iz raznih stanov. Taka zbornica bi bila zares sposobna za delovanje, iz nje bi lahko izvirali dobri novi nasveti in ne bila bi več le za to, da zakone po vladni želji pokvarja, temveč bi jih izboljševala. Ker bi bila nerazpustna, bi parlamentarizem dobil nekako večjo stalnost. Zbornica poslancev tudi včasih proti vladi ne more svoje volje tako odločno pokazati, ker bi jo sicer vlada razpustila. Na ta način sestavljena zbornica imela bi vedno dovolj izvedenih mož iz raznih strok. Hkratu bi se pa zanimanje za obrtne in kmetijske stanovske zadruga le povzdignilo, prenehala bi tista letergija, ki se vidi posebno pri obrtnih zadrugah. Samo, če se gospodska zbornica tako preustroji, bode parlamentarizem dobil pravo veljavo. Mi smo izrazili svoje

mnenje in želimo, da bi se tudi drugi pečali s to vsekako važno stvarjo.

Politični pregled.

Državni zbor se sedaj posvetuje le o davčnih stvareh. Više se posvetovanja o novi uredbi zemljiškega davka. Za nekaj malega se misli davek znižati. Govoril je tudi slovenski poslanec Robič. Razni govorniki popisujejo uzroke propadanja kmetijstva. Stavijo se tudi razni preminjevalni predlogi, za katere se pa seveda vlada dosti ne zmeni, ker dobro ve, da naposled bode vladna predloga obveljala. — Sedanji državni zbor se snide zopet jeseni, kadar se reši baje obrtni zakon. Nove volitve bodo še le drugo leto. Vladi se ne zdi primerno zbora razpuščati, ker tako rad dovoli, kar od njega zahteva. Če bi količkaj ugodna pogodba z Ogersko se dala doseči, bi jo tudi sedanji državni zbor potrdil. Ravno sedanje ne more odobriti, ker se je mej narodom že preveč razglasilo, kako da je krivična in bi se poslancem potem bilo bati za mandate. Nekateri poslanci pa tudi lahko glasujejo kakor koli, ker ne bodo več kandidovali in sami vedo, da ne bodo več voljeni.

Dunajski župan Strobach je dne 19. t. m. bil slovesno zaprisežen. Namestnik grof Kielmansegg mu je v prijaznih besedah na veliko veselje liberalcev pokladal na srce, da se ima držati samo zakonov in nima delati nobene razlike, naj je kdo te ali one vere. Vlada bode gledala in tudi mora strogo gledati, da se izpolnjujejo zakoni. To je bil opomin za novega župana, naj ne prezira preveč židov, kajti drugače bode kmalu čutil vladno pest. Bil je pa tudi opomin za mestni zastop in je bilo nekako pretenje, da se zopet razpusti, ali se pa vlada posluži drugih represalij, ko bi mestni zastop hotel tirati znova kako protižidovsko politiko. Novi župan pa tega opomina ni hotel razumeti in je naglašal, da se bode njegova stranka ravnala pri svojem poslovanju po narodni volji, ki se je pokazala pri volitvah. Ta narodna volja pa ni posebno naklonjena židom. Že pri tej priliki se je pokazalo, da se kmalu na Dunaju začne borba mej dvema voljama. vladno in narodno.

Mladočehi so nevoljni na vlado, da hoče proti njih volji osnovati okrožno sodišče v Trutnovu. Njih listi so pretili, da bode vlada že pri davčni debati zaradi tega zadela na grozen upor Mladočehov. To je pa bilo samo strašilo. Pač so glasovali Mladočehi proti vladni predlogi, kar so pa lahko storili, ker je grof Badeni imel že drugod večino zagotovljeno. Razprav pa niso prav nič ovirali. Mladočehi niso nič več tista odločna opozicijska stranka, kot je bila nekaj. Grof Badeni jo je popolnoma ukrotil, ne da bi bil jim kaj obljubil. Nekateri se pač branijo hoditi z vlado, a se ne upajo z drugim upreti, ker se boje, da se narod obrne proti njim, ker imajo zmernejši poslanci „Narodne Listy“ na svoji strani, ki še vedno močno vplivajo na mišljenje češkega naroda. Staročeski listi opozarjajo pač na nedoslednost mladočeške politike, a prebivalstvo se zato ne zmeni, ker Staročehi so prav ob vso veljavo pri prebivalstvu in se več ne opomorejo. Radikalnejši Mladočehi pa nimajo nobenega večjega glasila.

Rusija. — Te dni se vrše v Moskvi velike slavnosti kronanja ruskega carja in carice. Car je tem povodom izdal ukaz, s katerim se odpravlja telesna kazen v celi Rusiji in je zajedno pomilostil tisoč na prognanstvo v Sibirijo obsojenih oseb. — Pri kronanju so zastopane vse velevlasti. Našega cesarja zastopa nadvojvoda Evgen

Italijani v Afriki. — Zdaj je malone gotovo, da bo nastal mir mej Italijani in Abesinci. Italijani so si pač nadejali, da se bodo še častneje izkopal iz te zadeve, pa ni šlo. Odjenjali so Italijani, prizanesljiv je pa tudi Menelik. Italijani so se potegnili nazaj v svoje kraje in obljubili pogodbeno Meneliku, da ne bodo več prodirali v njegove pokrajine, če

jim ta izpusti laške ujetnike. Menelik, ki je miroljuben, je prijenjal in vsa stvar se bo zdaj mirno odmotala. Laški ujetniki prihajajo k svojim četam in sicer se vojska vrača v domovino. Toliko je zdaj gotovega, da se vojska ne nadaljuje, bo pa li Menelik zahteval kako vojno odškodnino in če jo mu bo hotela Italija izplačati, to še ni dognano. — Poslanska zbornica laška je izjavo vlade, da se italijanska vojska umakne v svoje pokrajine, vzela na znanje, istotako tudi izjavo, da vlada ne dovoli, da bi se tožilo Crispijevo ministerstvo

Kuba. — Vse kaže, da bo Kuba Španiji še večje sitnosti prizadjala, kot jih je doslej. Kakor znano podpirajo Američanci prav zdatno kubanske vstaše. Znano je, da so Združene države priznale vstaše za vojujočo se oblast, tudi se je vedelo, da jih zalagajo z orožjem itd. Minoli čas pa je španjska vojska zajela ameriške tihotapce, ki so peljali vstašem orožja. Postavili so jih pred vojaško sodišče, ki jih je obsodilo na smrt. Ker pa vsled neke pogodbe mej Španijo in Ameriko ne smejo Španjci nobenega Amerikanca usmrtiti, se tudi ta izvršitev smrtne obsodbe še ni izvršila. Poveljnik španjski na Kubi, Weyler pa v kljub temu tišči na to, da naj se obsojenci usmrte. Če se to zgodi, je vojska mej Španijo in Ameriko neizogibna. Sploh je nevarno, da se ne zgrabiti ti dve državi, ker vročekrvni Španjec ne misli na zle posledice take vojske. — Dasi je celo poveljnik Weyler obupal nad Kubo, vendar se je v španjskem državnem zboru, ki se je minole dni sešel poudarjalo, da je upati, da bo vstaja na Kubi kmalu udušena. Sicer je pa treba vse storiti, da se vstaja uduši, ker sramotno bi bilo za civilizovano Španijo, ko bi jo premagali vstaši. Sklenilo se je poslati zopet 60.000 mož na Kubo, da zatro vstajo. Brž ko ne tudi ti ne bodo nič opravili, le Španija bo za nekaj dolga na boljšem. Sploh hiti Španija s podvojenimi koraki napram denarnemu polomu.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

X. Zbornični tajnik poroča o ukazu c. kr. trgovskega ministerstva glede splošna razstave umetniških, industrijskih in poljedelskih pridelkov v Parizu l. 1900. Ta svetovna razstava bo trajala, kakor določa občni pravilnik, od 15. aprila do 5. novembra omenjenega leta. Na podlagi poglavja II. tega pravilnika sestavljena razredba obsega 18 skupin in 120 razredov. Skupine so sledeče: I. Vzgoja in pouk (Razr. 1—6); II. Umetniski izdelki (Razr. 7—10); III. Sredstva in postop v vedi in umetnosti (Razr. 11—18); IV. Materijalije in postop v mehaniki (Razr. 19—22); V. Električna (Razr. 23—27); VI. Inženijerstvo in prevozna sredstva (Razr. 28—34); VII. Poljedelstvo (Razr. 35—42); VIII. Vrtnarstvo (Razr. 49—54); X. Živila (Razr. 55—61); VI. Rudarstvo in kovinarstvo (Razr. 62—64); VII. Uredba in olepšava javnih poslopij in stanovanj (Razr. 65—74); XIII. Tkanina in oblačila (Razr. 75—85); XIV. Kemiški obrt (Razred 91—99); XVI. Socijalna politika, higijena, javno rešilstvo (Razr. 100—111); XVII. Naselništvo (Razred 112—114); XVIII. Vojska na mokrem in suhem (Razr. 115—120). Razsavi ki je namenjena izdelkom sedanjosti, bo sledila retrospektivna razstava XIX. stoletja (stoletna razstava). Razvrščena bo po skupinski in razredni razdelitvi občne razredbe. Pojasnuje naj pa v posameznih skupinah od l. 1800 dosežene napredke. Glede te retrospektivne razstave stopi glavni razstavni